

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za finansijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

Kvaliteta kredita u prerađivačkoj industriji

Uvodno

Trendovi u prerađivačkoj industriji

Stanje i kretanje kredita

NPL-ovi (loši krediti) u prerađivačkoj industriji

Zaključno

Listopad 2017.

Uvodno

Kreditne institucije obvezne su klasificirati plasmane u tri šire kategorije:

- 1) plasmani za koje nisu identificirani objektivni dokazi o umanjenju njihove vrijednosti na pojedinačnoj osnovi (rizična skupina A),
- 2) plasmani za koje su identificirani objektivni dokazi o djelomičnom umanjenju njihove vrijednosti, odnosno djelomično nadoknadići plasmani (rizična skupina B, koja se sastoji od rizičnih podskupina B-1, B-2 i B-3)
- 3) plasmani za koje su identificirani objektivni dokazi o potpunom umanjenju njihove vrijednosti, odnosno potpuno nenadoknadići plasmani (rizična skupina C).

Krediti koje banke klasificiraju u kategorije B i C, odnosno djelomično nadoknadi i potpuno nenadoknadi krediti (eng. NPL – *Nonperforming Loans*), banchi predstavljaju rizik i potencijalni gubitak, a ujedno i trošak jer regulator za takve kredite od banaka zahtjeva rezervacije. Visoka razina NPL-ova za banku znači i smanjenje mogućnosti odobravanja novih kredita, a za klijente, neizravno i za ukupno gospodarstvo, ograničenje investicija i razvoja.

Dodatno financiranje poslovanja, tj. financiranje koje dolazi izvan poduzeća gotovo je nemoguće izbjegći pa se tako i poduzetnici prerađivačke industrije koriste time, a uobičajeno obuhvaća kredite banaka, tržište kapitala (izdavanjem dionica) ili sredstva EU fondova. I dok su potonje dvije mogućnosti nešto „novijeg“ datuma, uzimanje kredita je tradicionalan način prikupljanja dodatnih finansijskih sredstava.

Iako u prerađivačkoj industriji nije registriran najveći broj aktivnih poslovnih subjekata, podaci upućuju na zaključak da u toj djelatnosti postoji relativno visoka korištenost kredita u poslovanju aktivnih pravnih osoba, odnosno omjer stanja kredita i broja aktivnih pravnih osoba je među višima, kada se uspoređuju djelatnosti.

Trendovi u prerađivačkoj industriji

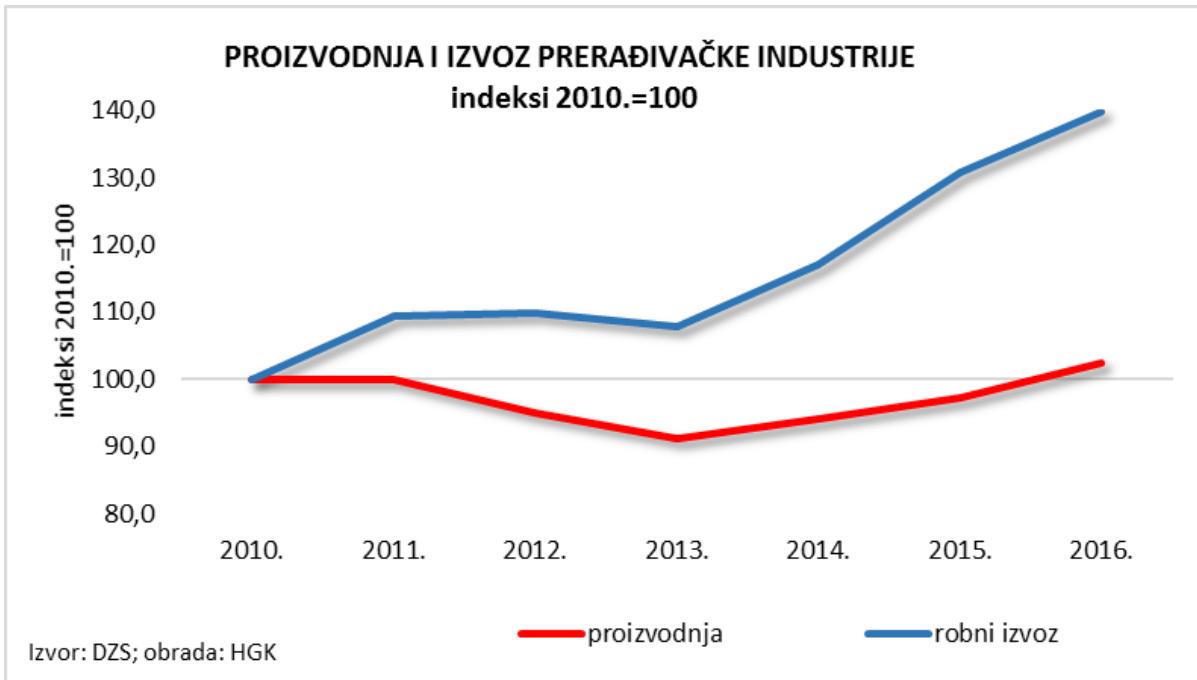
S obzirom na to da prerađivačka industrija, sa svojim udjelom od okvirno 80%, ima najveći utjecaj na kretanja ukupne industrijske proizvodnje, trend prerađivačke industrije u posljednjih je petnaestak godina bio gotovo isti kao i, puno puta spominjani, trend ukupne industrijske proizvodnje. Tako je u posljednjih petnaestak godina prerađivačka industrija imala trend kontinuiranog rasta od 2000. do 2008. godine, zatim petogodišnji trend pada u kriznim godinama, a onda od 2014. godine do danas uzlazni trend.

Zbog višegodišnjeg negativnoga trenda koji se bilježio u kriznim godinama, većina grana prerađivačke industrije nalazi se na razini koja je manja od one iz 2008. godine. Ipak, kod proizvodnje prehrambenih proizvoda, proizvodnje kože, proizvodnje papira, proizvodnje kemikalija, proizvodnje farmaceutskih proizvoda, proizvodnje proizvoda od gume i plastike te kod popravka i instaliranja strojeva i opreme, u prošloj se godini bilježi veća razina proizvodnje u odnosu na 2008. godinu.

Promatrano po djelatnostima, u prerađivačkoj industriji ima najviše zaposlenih (ukupno nešto više od 236 tisuća), odnosno čine 17% svih zaposlenih u RH. Primat u ukupnoj zaposlenosti postao je i prije, a sami udio nije se značajnije mijenjao u razdoblju kriznih godina (od 2009. do 2014. u prosjeku 17,6%). U prošloj godini bilo je 0,9% manje zaposlenih u odnosu na 2015. godinu.

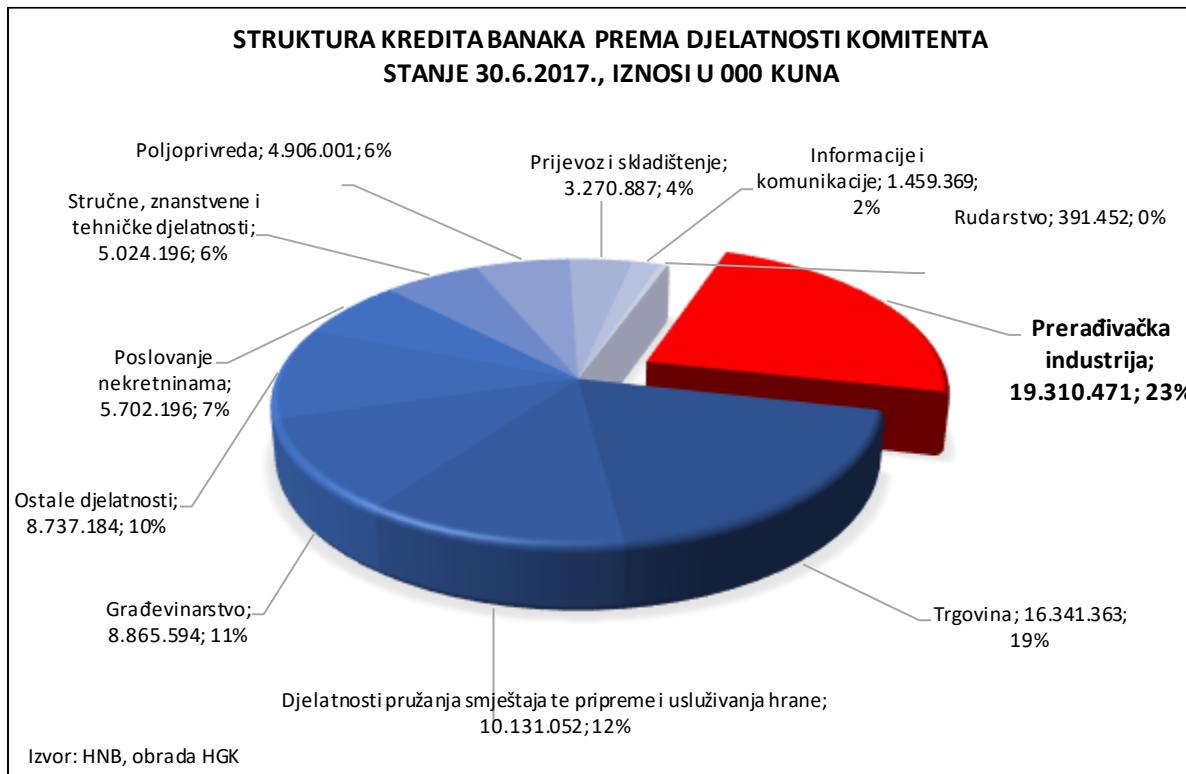
Prosječne su neto plaće u pravnim osobama u toj djelatnosti ispod prosjeka RH. Ispodprosječne plaće u prerađivačkoj industriji značajnim su dijelom rezultat obrazovne strukture zaposlenih u toj djelatnosti, tj. pravne osobe u prerađivačkoj industriji značajnim se dijelom sastoje od zaposlenih niže kvalificirane stručne spreme. Konkretno, u 2016. godini prosječna je mjesecna neto plaća u pravnim

osobama prerađivačke industrije iznosila 5.159 kuna i bila je 9,3% ispod prosjeka RH. Prošlogodišnje plaće niže od prosjeka RH samo su nastavak trenda koji se bilježi i u prethodnim godinama.

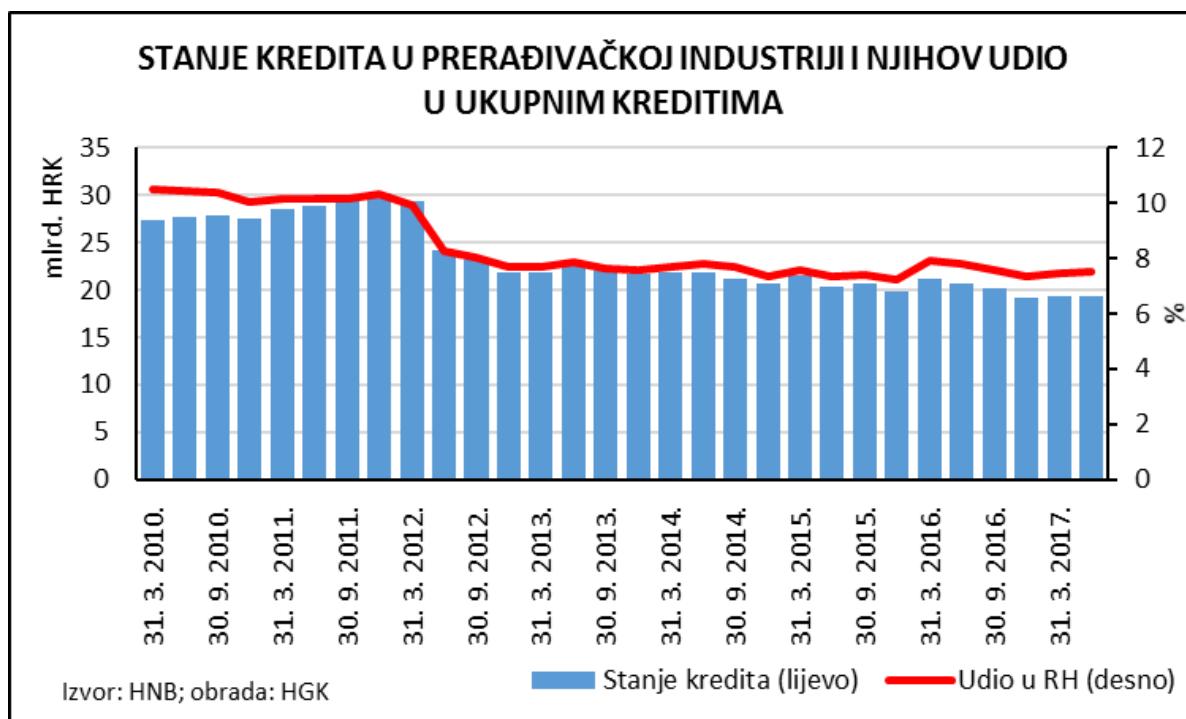

Stanje i kretanje kredita

Iznos plasiranih kredita nefinancijskim društvima u prerađivačkoj industriji u ovoj godini (stanje 30. 6.) okvirno iznosi nešto više od 19 milijardi kuna. Promatrano po djelatnostima, prerađivačka industrijma ima najveći iznos kredita, a čini 23% ukupnih kredita nefinancijskim društvima. Toliki je udio i očekivan s obzirom na to da je po određenim pokazateljima prerađivačka industrijma najveća ili druga najveća djelatnost (broj zaposlenih i prihodi poduzetnika).

Prema raspoloživim podacima (od 31. 3. 2010.), tijekom sedmogodišnjeg razdoblja uočljiv je diskontinuirani trend smanjenja iznosa kredita u toj djelatnosti, odnosno iznos stanja kredita pao je s 27,3 milijarde kuna na 19,3 milijarde. Najveći iznos stanja kredita zabilježen je krajem 2011. godine i iznosio je gotovo 30,2 milijarde kuna. Ono što je svakako djelomično utjecalo na smanjenje iznosa kredita ostvarenih na domaćem tržištu jest to što su banke prodavale djelomično i potpuno nenadoknade kredite.

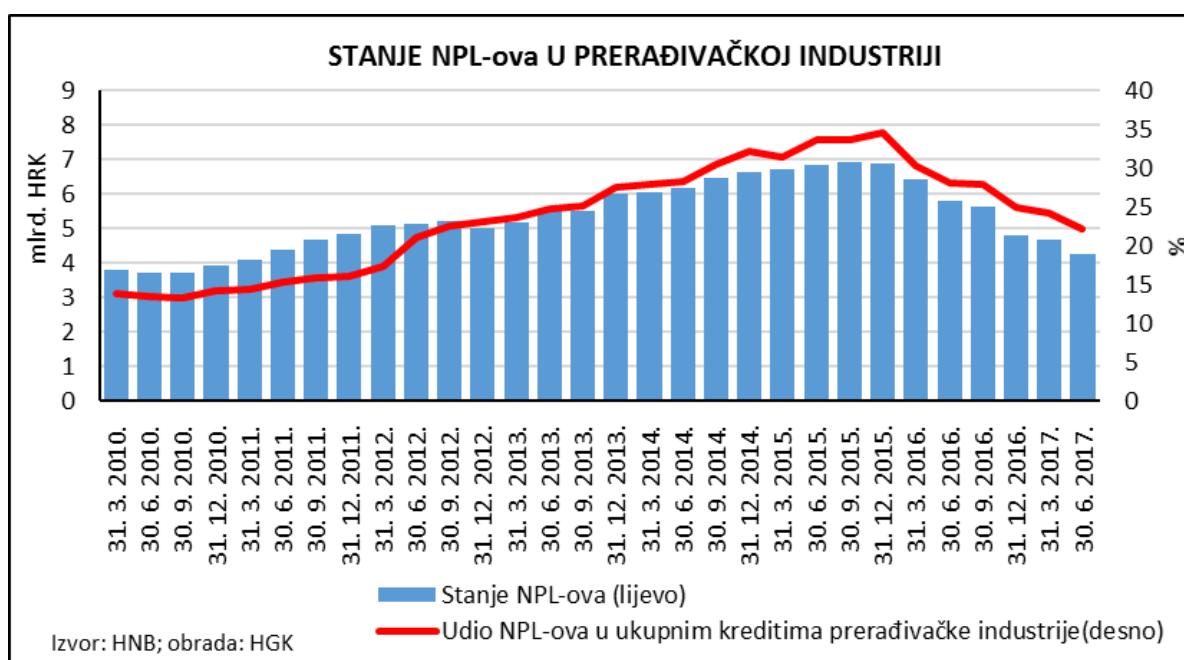

NPL-ovi (loši krediti) u prerađivačkoj industriji

Iznos djelomično nadoknadih i potpuno nenadoknadih kredita prerađivačke industrije u promatranom razdoblju pokazuje diskontinuirani trend blagog rasta. Tako je 31. 3. 2010. stanje djelomično nadoknadih i potpuno nenadoknadih kredita iznosilo gotovo 3,8 milijardi kuna, a 30. 6. 2017. godine gotovo 4,3 milijarde kuna, dok je najveća vrijednost od gotovo 7 milijardi kuna zabilježena 30. 9. 2015. godine. Promatrano po djelatnostima, sami iznos tih kredita drugi je (poslije građevinarstva) po veličini, tj. čini 18,8% ukupnih djelomično nadoknadih i potpuno nenadoknadih kredita nefinansijskih društava.

U ukupnim kreditima prerađivačke industrije, djelomično nadoknadi i potpuno nenadoknadi krediti imaju udio 22,1%. Taj udio je 30. 6. ove godine znatno veći u odnosu na isti datum 2010. godine (13,9%). Takav rast udjela djelomično nadoknadih i potpuno nenadoknadih kredita u ukupnim kreditima poduzetnika prerađivačke industrije ne podudara se s pozitivnim kretanjima proizvodnje u prerađivačkoj industriji koja traju od 2014. godine. Ipak, u posljednjih godinu dana taj udio kontinuirano pada, no to je djelomično i rezultat prodaje potraživanja banaka. Primjerice, tijekom drugog kvartala ove godine prodano je djelomično nadoknadih i potpuno nenadoknadih kredita u bruto iznosu od 471,8 milijuna kuna.

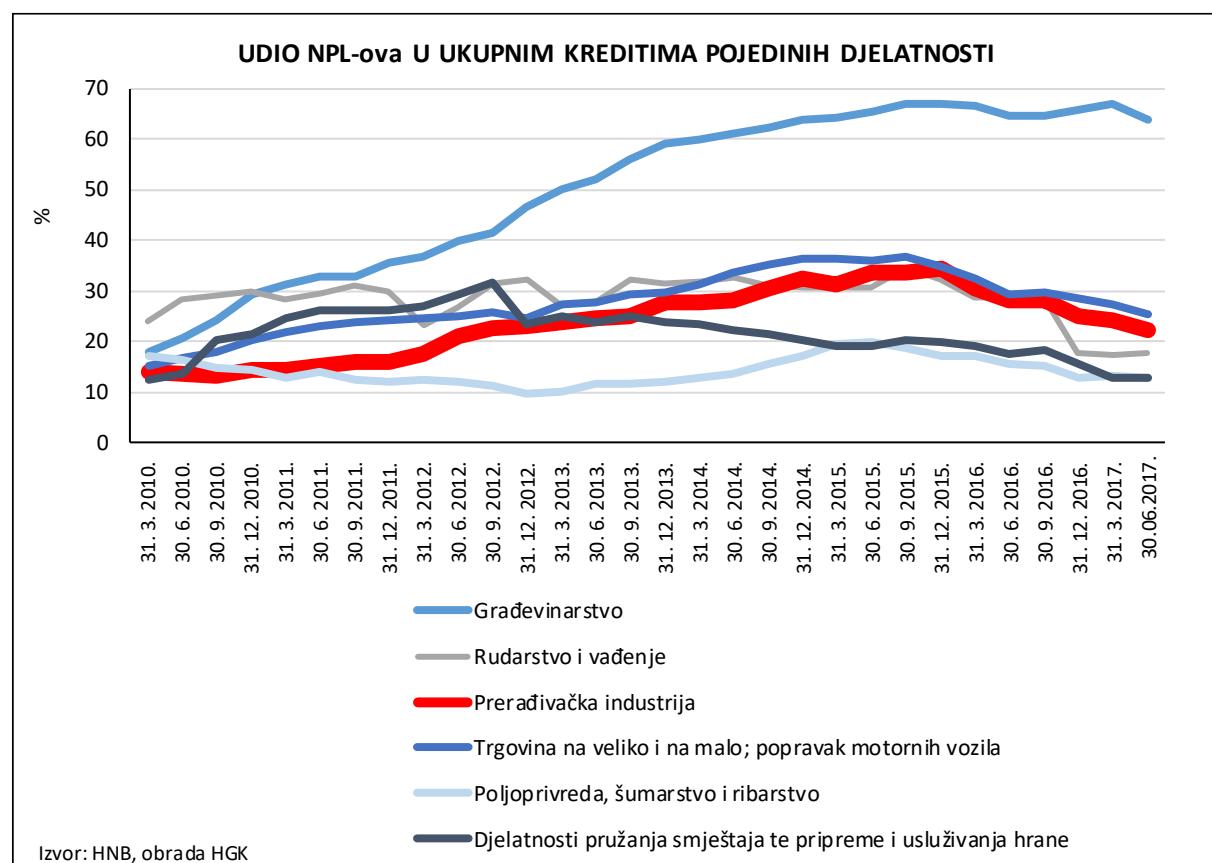
Posljednji podatak (30. 6. 2017.) pokazuje razinu vrijednosti NPL-ova od 4,27 milijardi kuna, odnosno 22,1% ukupnog kreditnog portfelja ovoga sektora u bankama je potpuno nenaplativo ili teško naplativo.

Zaključno

U prerađivačkoj industriji postoje 24 grane koje su, iako je određeni broj njih međusobno povezan u poslovanju, međusobno različite. Tako je i na svaku od njih gospodarska kriza različito djelovala, a i oporavak od krize je išao drugačijim tijekom. Kako je većina grana prerađivačke industrije još uvijek na razini proizvodnje koja je manja od one iz 2008. godine, tako je otplata kredita time otežana. Otežanom otplatom kredita rastu i loši krediti, tj. NPL-ovi. Udio NPL-ova u ukupnim kreditima prerađivačke industrije počeo je kontinuirano padati, sa značajnim vremenskim odmakom od pozitivnoga trenda proizvodnje, odnosno tek u prvom tromjesečju 2016. godine nakon što su se već dvije godine bilježili pozitivni trendovi u proizvodnji. Isto tako, pad udjela loših kredita samo je djelomično rezultat boljeg poslovanja poduzetnika prerađivačke industrije jer su banke upravo u 2016. godini počele intenzivnije prodavati svoja djelomično naplativa ili potpuno nenačinljiva potraživanja, što je također jedan od razloga pada udjela NPL-ova prerađivačke industrije.

U skladu sa navedenim kao i određenom nesklonosti banaka odobravanju kredita nefinancijskim društvima (u odnosu na, primjerice, kredite stanovništvu), potrebno je okrenuti se nekim „novijim“ izvorima financiranja, tj. koristiti kredite u kombinaciji s nekim drugim izvorima financiranja. Primjerice, učinkovitije iskoriščavanje sredstava iz europskih strukturnih fondova izgleda kao adekvatna opcija financiranja poslovanja.

Kratice

HNB	Hrvatska narodna banka
HGK	Hrvatska gospodarska komora
NPL	Nonperforming loans
RH	Republika Hrvatska
DZS	Državni zavod za statistiku

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovorna HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječe iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Ukoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegova čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati bez navođenja izvora.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za finansijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize
Odjel za makroekonomske analize
Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr